

Krajanské informace

Vydává Velvyslanectví České republiky v Pretorii ve spolupráci s českými krajaný
v Jihoafrické republice

Náměty a příspěvky:

e-mail: RadkaHej@gmail.com

Fax: 012 5482765

Redakce neručí za obsah zaslaných příspěvků

poštovní adresa: Krajanské informace, P O Box 2708, Lonehill, 2062, JHB

Vážení a milí krajané,

*Hody, hody doprovody,
dejte vejce malovaný.
Nedáte-li malovaný
dejte aspoň bílý,
slepička vám snese jiný.*

Přemýšleli jste někdy o tom, co to znamená „doprovody“? Jestli je to množné číslo od slova „doprovod“; nebo „do pro vody“, čili v hanáckém nářečí „jde se pro vodu“; nebo snad „doprov ody“, čili pění doprovodných ód,.....těžko říct. Jisté však je, že právě tyto verše jsou nejznámějším českým velikonočním říkadlem a jsou tedy nanejvýš vhodné na úvod dnešního velikonočního čísla, ve kterém se můžete těšit na následující:

Nejnovější, a pro vás pečlivě vybrané, Zprávy; v Číslech a údajích proklepneme dva poslední české kraje a v Městech se podíváme do moravského Prostějova. Jeden slavný Čech nedávno v plné síle oslavil své osmdesáté narozeniny. Víte kdo to je? Jen napovídáme, že odpověď nenajdete ve Správných řešeních, ale ve Zprávách a v rubrice Osobnosti. S naší dnešní osobností souvisí i Zajímavosti, kde se dočtete o českých držitelích filmového ocenění Oscar. V Etiketě si připomeneme kodex správného chování na bále či plese, ve Vlasteneckém kalendáři co nám historie nadělila v dubnu a ve Zdraví zjistíte, že není dobré vykašlat se na kašel. Pozveme vás do kina, přidáme nějaké Recepty, Humor a Češtinu a číslo je téměř hotové.

Naše Krajanské informace by však nebyly úplné, kdyby v nich nebyly příspěvky od čtenářů. Pro toto číslo se nám v redakci sešly hned čtyři:

Slíbený článek od paní Zdeny Šírové s názvem Nečekané setkání, další pokračování Sklářských humoresek a velikonoční křížovka od pana Jarde z Pretorie, a máme tu také jednoho zbrusu nového dopisovatele, pana Honzu Šebestu, který nám zaslal povídání o historii Velikonoc.

Za všechny příspěvky moc a moc děkujeme.

Všem krajanům a jejich blízkým přejeme krásné prožití Velikonočních svátků, bohatou pomlázku a ať se u vás zastaví velikonoční zajíček s plnou nůší dobrot.

Vaše redakce

Z Obsahu

Dotazy velvyslanectví	2	ZÁBAVA.....	14
Inzeráty / Oznámení.....	2	Zajímavosti: Čeští držitelé Oscarů: Šest je našich, o tři se dělíme	16
Výběr zpráv	3	Recepty.....	17
Jihoafrická a česká města.....	5	Olivový olej se nehodí jen do salátů... ..	17
České osobnosti	7	Zdraví	18
Česká republika v číslech a údajích	8	Kultura	19
VLASTENECKÝ KALENDÁŘ:.....	9	Humor	19
Etiketa	9	Správná řešení	20
VELIKONOCE	10		

Dotazy velvyslanectví

Akce „Z Colesbergu do Kimberley – aneb po stopách Emila Holuba“

Rádi bychom se Vás, milí krajané, dotázali, zda-li by někteří z Vás měli zájem zúčastnit se akce, kterou můžeme pracovně nazvat z „Colesbergu do Kimberley – aneb po stopách Emila Holuba“. Idea je následující: v letošním roce si připomínáme 110. výročí úmrtí zmíněného slavného českého cestovatele a napadlo nás, že bychom se mohli pokusit urazit společně na kolech zmíněnou trasu, kterou se Holub kdysi vydal. Jednalo by se o akci sportovně-poznávací. Předpokládáme, že by mohla trvat zhruba týden. To, zda a kdy bychom ji realizovali, bychom začali plánovat až podle Vašeho zájmu.

V případě, že Vás tato myšlenka zaujala a akce byste se chtěli zúčastnit, prosím napište nám e-mail paralelně na radek_nedved@mzv.cz a bartab@iafrica.com a uveďte i časový rámec, kdy by se Vám to nejlépe hodilo.

Inzeráty / Oznámení

Pracovní příležitost

The company Health Window is looking for 7 Czech speaking candidates to work in its call centre. The call centre is based in Pretoria, Val de Grace. The candidate will be required to make telephone calls to patients that are residing in the Czech Republic so it is important that they are fluent in Czech. Training is provided. The salary is negotiable (R5000 – R10 000). The position is based on a normal working day. Previous call centre experience would be an advantage, but not necessary. The interested candidate should have good conversation skills. It would be beneficial to have basic computer skills.

Contact: Sandra Last, International Project Coordinator, Office: + 27 12 804 5410, Cell: + 27 71 330 6349

Pátrání

Dobrý den.

Jmenuji se Tomáš Kubálek, touto cestou se na Vás obracím s prosbou o pomoc. Nejlepší kamarád mého otce emigroval po r. 1968 do Švýcarska, ale nyní prý žije v JAR. Prosím Vás tedy, jestli je nějaká šance toho pána najít. Jmenuje se Antonín Kulháněk, pochází z Prahy, s tátou studovali SPŠ slévárenskou v Brně. Otec je vážně nemocný a rád by se ještě s p. Kulhánkem potkal.

Děkuji Vám mnohokrát za ochotu.

Kontakt: Tomáš Kubálek, Tábor, tel. +420 774 830 878, kubalekt@seznam.cz

Pátrání

JUDr. Eva Turinská, notářka se sídlem v Chotěboři, s adresou kanceláře Chotěboř, Krále Jana 1764, Česká republika, byla pověřena soudem provedením úkonů v řízení o dodatečném projednání dědictví po Bohuslavu Sobotkovi, zemřelém dne 31.03.1983 a zjišťuje údaje o neteři zůstavitele paní Janě Ress, která v roce 1992 bydlela na adrese 566 Buccaneer str., Elardus Park, Pretoria 0181. Ze spisu je známo, že matka paní Jany Ress se jmenovala Karla Radová, rozená Sobotková, narozená dne 02.08.1901, posledně bytem Česká republika, Dubí, Na Výšině 494, zemřelá dne 12.08.1992, jiné údaje neznáme. Jakékoli informace o paní Janě Ress, jejím bydlišti, případně datum úmrtí a kontakty na potomky můžete sdělit prostřednictvím e-mailové adresy eturinska.notar@nkcr.cz, případně na adresu JUDr. Eva Turinská, notářka, Krále Jana 1764, 583 01 Chotěboř, Česká republika.

Villa Klara B&B nabízí ubytování v luxusně vybavených pokojích v srdci Johannesburgu v Northcliffu.

Guesthouse je vhodně situován velmi blízko nákupního střediska Cresta.

Ideální pro byznysovou klientelu díky své poloze. (CBD 15minut, Sandton 20minut, N1 7 minut, nemocnice 10 minut)

Pokoje mají WiFi spojení.

Pro více informací navštivte naši webovou stránku

www.villaklara.co.za

Rezervace: klara@villaklara.co.za či 011 478 2513.

Denně od: 08:00 do 17:00.

At Villa Klara, the customer always comes first.

Výuka češtiny a angličtiny od začátečníků až po velmi pokročilé, od dětí až po důchodce. Individuální přístup. Kontakt: Radka Hejmalová-Millar, mobile 0824681401, e-mail RadkaHej@gmail.com
Kvalifikovaná soudní překladatelka nabízí vypracování překladů z češtiny do angličtiny a z angličtiny do češtiny (případně z a do ruštiny a němčiny). Kontakt: Radka Hejmalová-Millar, mobile 0824681401, e-mail RadkaHej@gmail.com

Naučte se šít jako profesionálky a oblékejte se podle svých představ.

KURZY ŠITÍ pro začátečnický i pokročilý

Individuální přístup a zdokonalení vašich dovedností jsou u nás zaručeny.

Specializujeme se také na **DESIGN A ZAKÁZKOVÉ ŠITÍ** svatebních šatů; večerních, business a vycházkových oděvů. Najdete nás v Centurion.
VOLEJTE **0834484795 – Petra**

Výběr zpráv

Klaus podepsal nový občanský zákoník

Prezident Václav Klaus podepsal nový občanský zákoník. Nahradí dosavadní normu ze 60. let. Platit bude od roku 2014. Upravovat bude mimo jiné rodinné a dědické právo. Novými pravidly se bude řídit například dědictví a bude možné osvojit i zletilou osobu. V případě dohody o odděleném majetku manželů norma posiluje ochranu ekonomicky slabšího v manželském páru. Definice rodiny, manželství a rozvodu by měla zůstat v podstatě stejná jako v současnosti.

Na kodexu pracoval tým odborníků zhruba deset let. Podle ministerstva spravedlnosti znamená rozchod s komunistickým právem a příklon k modernímu evropskému právu. Opozice ale předloze vyčítá rušení zaběhlých principů, na něž jsou lidé zvyklí. Nový zákoník podle ní povede k nejistotě v právních vztazích a lidé budou více závislí na advokátech.

ČSSD se pokusila v Senátu prosadit odklad účinnosti nového občanského zákoníku o dva roky na rok 2016. Ačkoliv mají v horní komoře sociální demokraté většinu, Senát nakonec odklad neschválil a ke kodexu nepřijal žádné usnesení. Podpis prezidenta tak byl poslední překážkou k tomu, aby norma začala za dva roky platit.

Česko přitahuje čím dál víc zahraničních turistů

Zájem zahraničních turistů o Českou republiku dlouhodobě stoupá. Proti roku 2000 se počet příjezdů návštěvníků z ciziny do tuzemských hotelových zařízení zvýšil o 43,1 procenta na 6,83 miliónu v roce 2011. Vyplývá to z údajů Českého statistického úřadu (ČSÚ). Nejpočetnější skupinou byli turisté z Evropy (s výjimkou Ruska), kteří v průměru tvořili zhruba čtyři pětiny všech návštěvníků. Podíl příjezdů Evropanů má ale klesající tendenci. Z téměř 84 procent v roce 2000 se podíl osob přijíždějících z evropských zemí vloni snížil na 70,6 procenta. Není to ale

způsobeno ochladnutím zájmu této skupiny turistů, ale naopak rostoucím podílem mimoevropských turistů. Zvyšovaly se totiž podíly hostů z Asie a obou Amerik. Podíl asijských turistů se za posledních 12 let zvýšil ze 7,3 procenta v roce 2000 na loňských téměř deset procent. Obdobně vzrostl i podíl návštěvníků z Ameriky, a to z 5,7 procenta v roce 2000 na 7,2 procenta. Nejčastějším turistou v Česku byl ve sledovaném období návštěvník ze sousedního Německa. Němců do ČR sice jezdí stále stejně, zhruba kolem 1,5 miliónu ročně, jejich podíl se ale rok od roku propadá. Jejich podíl klesl z 31,6 procenta na loňských 20,8 procenta. Národem s nejvíce rostoucím počtem příjezdů do ČR jsou Rusové. V roce 2000 dosahovali zhruba dvouprocentního podílu všech návštěvníků, vloni jich do Česka přijelo téměř 570 000 a tvořili tak 8,34 procenta všech zahraničních hostů.

Klesající porodnost je vážný problém, soudí drtivá většina Čechů

Celkem 85 procent obyvatel Česka považuje snižující se porodnost za zvlášť závažný celospolečenský problém. Podle názoru více jak osmi desetin obyvatelstva by se měl stát, potažmo vláda, více věnovat problémům, které souvisí se stárnutím populace. Vyplývá to z březnového průzkumu agentury SANEP.

Důvodem nízké porodnosti je podle názoru téměř třetina veřejnosti špatná finanční situace mladých rodin. Téměř čtvrtina Čechů pak vidí za snižující se porodností nedostatečnou sociální podporu pro rodiny s dětmi. Jako další důvody respondenti uvedli kariérismus, velké náklady spojené s výchovou dětí či obavy z budoucnosti v době ekonomické krize.

Z průzkumu rovněž vychází, že téměř devět desetin veřejnosti je rovněž toho názoru, že v ČR neexistuje dostatečná vládní rodinná politika. Rodinu vnímá více jak

devět desetin Čechů jako nejdůležitější součást zdravé a fungující společnosti.

Podle průzkumu v ČR převládá konzervativní vnímání rodiny coby základu státu potažmo společnosti a ideálu partnerského soužití. Nicméně, jak vyplývá z oficiálních statistik Českého statistického úřadu z roku 2011, míra rozvodovosti, konkrétně 46,2 procenta manželství, je dlouhodobě velmi vysoká.

Jak vyplývá z údajů Českého statistického úřadu, loni se meziročně narodilo v Česku o 8500 dětí méně. V roce 2010 se jich narodilo 108 700.

Prazdroj dohání konkurenci, přichází s ovocným pivem

Největší český pivovar Plzeňský Prazdroj přichází na trh s míchaným ovocným pivem. Stejně jako trojka trhu Heineken se snaží dohnat náskok konkurenčního Staropramenu.

V těchto dnech začínají obchodní zástupci nabízet – Gambrinus řízný citron a Gambrinus limetka a bezinka. Začátkem dubna by se tak na pultech obchodů měly objevit stříbrnozelená plechovka Gambrinusu a její stříbrnožlutá sestra. Jedná se o míchané nápoje z piva, ve kterých je sladěna chuť výčepního piva Gambrinus a přírodní ovocné šťávy.

S prvním masově úspěšným mixem piva a limonády přišel před více než rokem na český trh Staropramen, když nabídl Staropramen Cool Lemon. Konzervativní pivaři nedávali novince na českém trhu v počátku příliš velké šance na úspěch.

Lemon však oslovil především ženy a lidi do třiceti let, kteří klasickému pivu doposud příliš neholdovali. Popularita nápoje od Staropramenu rychle narostla.

Staropramen, který nedávno přidal k lemonu ještě příchut' grep, přitom ovládá v tomto segmentu 98 procent trhu. A konkurence se ho nyní snaží dohnat.

Kromě Prazdroje tak představil letos v březnu svou novinku Heineken, který pod svou značkou Zlatopramen nabízí příchutě citron a pomeranč se zázvorem.

Už dlouho je v prodejnách k máni Bernard se švestkovou a višňovou příchutí. Na rozdíl od zmíněné konkurence, která nabízí pouze sníženou hodnotu alkoholu, jsou produkty Bernardu úplně nealkoholické.

Česká becherovka a absint jsou v desítce nejlepších alkoholů na světě

Turistický průvodce Lonely Planet vydal seznam deseti světově nejlepších alkoholických nápojů řazených podle jednotlivých zemí. V žebříčku je jen jeden stát dvakrát, a to Česká republika. Turisté tu mají ochutnat absint a becherovku.

První místo obsadilo japonské rýžové víno saké. Podle průvodce obsahuje jen 15 až 17 procent alkoholu. První saké vyrobili Japonci už v sedmém století, původně vypadalo jako kaše. Existuje několik variací tohoto nápoje, originálnímu saké ale Japonci říkají Nihonšu.

10 nejlepších alkoholických nápojů podle Lonely Planet

1. Saké, Japonsko
2. Guinness, Irsko
3. Pivo, Belgie
4. Absint, ČR
5. Burgundské víno, Francie
6. Caipiroska, Brazílie
7. Becherovka, ČR
8. George Dickel Tennessee Whisky, USA
9. Tequila, Mexiko
10. Vodka, Polsko

Vyhlášený absint, který cizinci v Česku ochutnávají, obsadil čtvrtou pozici. V mnoha zemích je totiž jeho prodej zakázán. Obsahuje 70 procent alkoholu a látku thujón, která podle některých odborníků způsobuje halucinace. V průvodci popisují, jak by se měl nápoj vyrobený z pelyňku, fenyklu a anýzu konzumovat. Musí ale jít o pravý absint, ne o náhražky, které se v Česku často za pravý absint vydávají.

"Absint se ředí s vodou. Oblíbená varianta je lít vodu přes kostku cukru na speciální absintové lžičce. Pravý absint se pak zakalí a jeho výrazně zelená barva vybledne," píše Lonely Planet.

O tři pozice dál se umístila becherovka, v Česku zaručený lék na nevolnost. "Pouze dva lidé znají recept tohoto bylinného nápoje," uvádí server. Při přípravě se smíchá směs bylin a koření, uzavře do sáčku a týden se máčí v alkoholu. Potom se promíchá s vodou a cukrem a na dva měsíce se uloží do dubových sudů.

Druhé a třetí místo zaujala piva, ale ne ta česká. Bodoval irský Guinness a belgické pivo. Na poslední příčce se umístila vodka, překvapivě polská. Lonely Planet upozorňuje na známou Zubrovku. "Ráno po ní nebudete mít kocovinu, pokud jí tedy nevy pijete příliš."

Světověznámý režisér a rodák z Časlavi Miloš Forman oslavil 80. narozeniny.

Jde bezesporu o jednoho z našich nejuspěšnějších filmových tvůrců všech dob. Jeho filmy mají na svém kontě dohromady 13 Oscarů (z toho dva dostal přímo Miloš Forman za nejlepší režii), tři Zlaté glóby a rovněž ceny BAFTA. Nejednou se mu podařilo ukázat záda nejlepším světovým režisérům. Podle odborníků si Miloš Forman vždy dokázal najít zajímavé téma – veskrze biografii ve své době nepochopených osobností - a svou tvrdošijností při režirování dokázal filmové dílo dovést k dokonalosti.

Zpracovala: Mirka Schullerová

Jihoafrická a česká města

PROSTĚJOV

Prostějov (německy *Proßnitz*) je statutární město v Olomouckém kraji, 17 km jihozápadně od Olomouce, na západním okraji Hané, v severní části Hornomoravského úvalu, východně od Drahanské vrchoviny. Město se rozkládá ve výši 225 metrů nad mořem, na jeho okraji protékají říčky Hloučela a Romže. V roce 2011 zde žilo přes 44 tisíc obyvatel. Historické jádro města je od roku 1990 městskou památkovou zónou.

Historie

První historická zmínka o vsi Prostějovice je z roku 1141. Do poloviny 13. století se vyvinula ve významnou trhovou ves. Tehdy sem byli pozváni němečtí osadníci, kteří v místě dnešního náměstí T.G. Masaryka založili novou osadu, na niž přešla práva osady původní. Roku 1390 bylo Prostějovu uděleno díky pánům z Kravař právo výročního trhu, čímž se fakticky stal městem. V husitském období se slibný vývoj zpomalil, když město utrpělo průtahy obou nepřátelských stran; nedostatečně opevněný Prostějov se stává snadnou kořistí vojsk markraběte Albrechta a roku 1431 byl vypálen. Prosperitu městu přinesl vznik židovského města a především po roce 1490 více než stoletá vláda rodu Pernštejnů, jejichž majetkem se město stalo. Roku 1495 zahájilo město výstavbu kamenných hradeb se čtyřmi branami s baštami. V letech 1521 až 1538 si měšťané vybudovali renesanční radnici. Na konci 16. století se město stává majetkem Lichtenštejnů, což má za následek stagnaci rozvoje města. V Prostějově je roku 1527 tiskárna Kašpara Aorga vytištěna první kniha na Moravě. Během Třicetileté války došlo ke zničení města a v roce 1697 vypukl požár, kterému padly za oběť radnice, škola i kostel. Poté začíná město dostávat barokní ráz. Kolem poloviny 17. století dochází, především zásluhou místních Židů, k prudkému

rozvoji potravinářského, textilního a oděvního průmyslu, v roce 1858 je v Prostějově založena první česká konfekční továrna bratří Mandlů, což přilákalo nové obyvatele. V 60. letech 19. století byl Prostějov spojen železnicí s Brnem a Olomoucí. 19. a 20. století změnilo tvář města ve stylu historismu a secese. Od 20. a především 30. let se dominující výstavbou stává v Prostějově funkcionalismus.

Městské hradby s [baštou](#), v pozadí je Národní dům

K dochovaným památkám patří bašta z 15. století a renesanční radnice ze století šestnáctého, dnes sloužící jako muzeum. Dominantou města je nová radnice z roku 1914 s věží vysokou 66 metrů a orlojem.

V Prostějově je v současné době významný textilní, strojírenský a potravinářský průmysl.

Pamětihodnosti

Centrem města je náměstí, jež dnes nese jméno T.G. Masaryka, s dominantou Nové radnice s 66 m vysokou věží a orlojem, další

dominantou je barokní morový sloup se sochou Panny Marie z roku 1714. Domy lemující náměstí měly původně svá domovní znamení, z nichž některá se dochovala dodnes.

- **Národní dům** ve stylu české secese od architekta Jana Kotěry z let 1905-1907. Stavitelem byl Otakar Pokorný. Jedná se zároveň o spolkový dům, městské divadlo, restauraci a kavárnu. Architekt sám navrhl nábytek, obložení, osvětlovací tělesa a vitráže. Výzdobu interiéru provedli mimo jiné malíři František Kysela a Karel Petr a sochař Stanislav Sucharda.
- **Nová radnice** – sídlo Městského úřadu, navržena a postavena v secesním stylu v letech 1909-1914 podle projektu profesora Karla Huga Kepky, s 66 m vysokou věží a bohatě zdobenými interiéry, projektované pravé křídlo nebylo realizováno.
- **Stará radnice** je z 20. let 16. století. V roce 1697 vyhořela. Barokní lodžii vytvořil pravděpodobně Giovanni Pietro Tencalla. Jako radnice sloužila do roku 1850, poté od roku 1905 jako sídlo Muzea Prostějovska.
- **Zámek Prostějov** – pseudorenesanční sgrafita vytvořili 1900-1901 Jano Köhler, Josef Švandera, Arnošt Podloudek a Bohumil Kazda
- **Městské hradby s baštou**
- **Špalíček** – bývalé židovské ghetto
- **Masarykova škola**

- **Mariánský sloup** se sochou Panny Marie
- **Socha Panny Marie Karlovské**
- **Biokoridor Hloučela** – příjemná procházka po okraji města v okolí říčky Hloučely
- **Smetanovy sady** – parčík v centru města, kde vzniká galerie ze soch vznikajících na každoročně konaném sochařském sympoziu

Církevní stavby

- **Kostel Povýšení svatého kříže** s kaplí začali stavět augustiniáni roku 1391. Za husitských válek vypálen. Od 20. let 16. století je kostel v majetku města Prostějova, které jej přestavovalo v letech 1522-1535. Roku 1697 vyhořel a následně byla znovu zaklenuta hlavní loď, vstup přesunut na sever a kostel byl převěšen. V letech 1725-1726 byla barokně přestavěna věž. Kostel byl znovu přestavěn v letech 1856-1888, přičemž roku 1893 byla novobarokně přestavěna věž.
- **Kláster milosrdných bratří** je z let 1733-1756. Interiéry jsou vyzdobeny cennými freskami malíře F. A. Sebastiniho. Součástí komplexu byla i nemocnice a lékárna sloužící od roku 1736 dodnes.
- **Husův sbor**
- **Kostel sv. Petra a Pavla** s barokní kaplí sv. Lazara
- **Kostel sv. Cyrila a Metoděje**

Mariánský sloup

Národní dům (městské divadlo)

Stará radnice

Kostel Povýšení svatého kříže

Významné domy

Vila Josefa Kovářika na Vojáčkově náměstí č.5

- Vila Františka Kovářika na náměstí Padlých Hrdinů 5 z let 1910-1911 ve stylu wagneriánské moderny, architekt: Emil Králík, kulturní památka, veřejnosti nepřístupné
- Vila Josefa Kovářika na Vojáčkově náměstí 5 z let 1911-1912 ve stylu moderny a secese, architekt: Emil Králík, kulturní památka
- Vila Evelyny Fleischerové v ulici Svatoplukova 64 z let 1932-1933,

styl: funkcionalismus,
architect:Eduard Žáček

- Rodinný dům Karla Melhuby v ulici Sádky 5 z let 1935-1936, styl: funkcionalismus, architekt: Eduard Žáček
- Vila Jana a Anastázie Neherových v ulici Pod Kosířem 73 z let 1938-1939 ve stylu funkcionalismu, architekt: Antonín Navrátil
- Multifunkční nájemní vila Radomíra a Vlasty Růžičkových na Arbesově náměstí 4 z let 1938-1939 ve stylu funkcionalismu, architekt: František Kalivoda
- Neofunkcionalistická vila Jindřišky a Miroslava Vysloužilových v ulici Sadová 9 z let 1970-1972, architekti: Zdeněk Plesník a Josef Taťák
- Onšův dům – dům Mikuláše Onše z Břesovic se zdobeným portálem
- Dům U zlaté studny
- Dům č.p. 72., význačný dům z roku 1819. Tento nechal postavit Veight Ehrenstamm, první velkopřemyslník židovského původu v Prostějově, kterému bylo povoleno se usídlit uvnitř městských hradeb.
- Ábelův dům nám. T.G. Masaryka 8. Budova vznikla v roce 1850 spojením dvou prastarých domů
- Dům u sv. Antonína nám. T.G. Masaryka 22. Rodný dům básníka Jiřího Wolkeru

Rodáci

Prostějov, továrna F Wichterle po roce 1900

- Jan Filipec (asi 1431 – 1509), varadínský biskup v 15. století
- Jindřich Václav Richter, jezuita
- Richard Mandl (1859–1918), rakouský skladatel narozený na Moravě
- Edmund Husserl (1859 – 1938), německý filosof českého původu, zakladatel fenomenologie
- Jan Bažant (1881 – 1966), významný stavitel a architekt
- Ing. František Kovářík (1865 – 1942), ministr veřejných prací 1920 – 1921, spolujednatel firmy Wichterle a Kovářík (Wikov).
- Vladimír Ambros (1890 – 1956), skladatel, dirigent a pedagog,
- jeden z předních představitelů brněnské skladatelské školy Leoše Janáčka
- Jiří Wolker (1900 – 1924), český básník
- Edvard Valenta (1901 – 1978), prozaik, básník a publicista
- Otto Wichterle (1913 – 1998), československý chemik, vynálezce kontaktních čoček
- Jiří Kuběna (*1936), básník
- Milena Dvorská (1938 – 2009), herečka
- Vladimír Körner (* 1939), prozaik, scenárista a dramaturg
- Petr Lessy (* 1964), současný policejní architekt
- Karel Nováček (* 1965), bývalý československý a český tenista
- Paulina Porizkova (*1965), americká modelka a herečka českého původu
- Pavlína Tichá (* 1984), juniorská mistryně republiky v tenisu, trenérka
- Max Fleischer (1841–1905), vídeňský architekt
- Helena Šulcová (* 1978), rozhlasová a televizní moderátorka, moderovala v ČT, na Primě, Radiožurnálu I Frekvenci 1

Zpracovala Radka Hejmalová-Millar

České osobnosti

Miloš Forman

původně Jan Tomáš Forman, (* 18. února 1932, Čáslav) je režisér, scenárista a herec českého původu, žijící ve Spojených státech amerických.

Jeho první manželkou (v letech 1958–1962) byla Jana Brejchová. Jeho synové z druhého manželství s Věrou Křesadlovou jsou dvojčata, divadelníci Petr a Matěj Formanovi. Potřetí se oženil s výrazně mladší Martinou Zbořilovou, která o jejich seznámení vydala knihu. Mají spolu další syny, dvojčata Andyho a Jima Formanovi. Jeho polovičním bratrem je matematik Joseph Kohn žijící v USA.

Narodil se v protestantské rodině Anně Formanové (rozené Švábové) provozující hotel u Máchova jezera a Rudolfovi Formanovi, který působil jako profesor. Jeho pravým otcem však byl známý pražský architekt židovského původu Otto Kohn. O svém pravém otci se však Miloš Forman dozvěděl až po válce. Mládí prožil jednak v rodné Čáslavi a střídavě i v penzionu Rut ve Starých Splavech. Hotel i s penzionem fungoval jen v létě, na zimu se rodina vracela do Čáslavi. Oba chlapi jezdili k Máchovu jezeru na letní prázdniny.

Jako velmi mladý osiřel poté, co jeho rodiče byli zatčeni; otec pro své členství v odbojové skupině, matka pro pouhé falešné udání ve spojitosti s protinacistickými letáky. Než zatkli matku, odstěhovala se s dětmi do Starých Splavů, kde byl Miloš nucen chodit do německé školy (jiná tu nebyla). Neuměl německy a spolužáci mu to dávali natolik znát, že se s matkou raději vrátil do Čáslavi. Oba rodiče byli po několik roků vězněni a Miloš se setkal pouze jednou krátce se svou matkou v Pečkově paláci v Praze. Oba rodiče později zahynuli v koncentračních táborech Auschwitz-Birkenau a Buchenwald. Vyrůstal u příbuzných a v poděbradské internátní škole krále Jiřího, kde jeho spolužáky byli mj. Václav Havel, bratři Mašínové a Zbyněk Janata. Po válce se osiřelí chlapi do penzionu Rut vrátili, začali jej

opravovat, po znárodnění v roce 1948 o něj přišli. Miloš měl možnost bydlet v jedné z jeho místností, ale když roku 1953 dosáhl plnoletosti, musel se odstěhovat.

Formanovi penzion ve Starých Splavech získali zpět v roce 1991.

Vystudoval pražskou Filmovou a televizní fakultu Akademie múzických umění (FAMU). V Československu do roku 1968 natočil několik úspěšných snímků vyznačujících se sžíravým, až černohumorným pohledem na společnost. *Černý Petr* získal k překvapení svého tvůrce hlavní cenu na Mezinárodním filmovém festivalu v Locarnu (za Formanem tehdy zůstali režiséři zvučných jmen, Michelangelo Antonioni a Jean-Luc Godard), film *Hoří, má panenko* byl dokonce nominován na Oscara.

Za normalizace legálně odešel do USA, aby pokračoval ve své filmové tvorbě. Mohl tedy na svých filmech spolupracovat s českými filmaři, mj. kameramanem Miroslavem Ondříčkem a *Amadea* natočit v Praze a okolí.

Silně „formanovský“ první americký film *Taking Off* („remake“ Konkursu) – aplikující jeho obvyklý, na české diváky orientovaný přístup na americké prostředí

v doznívající éře hippies – byl oceněn první cenou poroty na festivalu v Cannes, ale komerčně neuspěl. Významného úspěchu u diváků dosáhl brzy, po třech letech, v roce 1974 svým dalším filmem, adaptací románu Kena Keseyho *Přelet nad kukaččím hnízdem*. Tento film americká Akademie filmových umění a věd ocenila pěti Oscary, včetně ceny za režii a nejlepší film. I jeho další filmy byly úspěšné, některé z nich více u kritiky než divácky (např. *Valmont*). Film *Amadeus* získal dalších osm Oscarů včetně obou hlavních kategorií. Je považován za jednoho z nejvýznamnějších českých – a významných amerických a světových – filmových

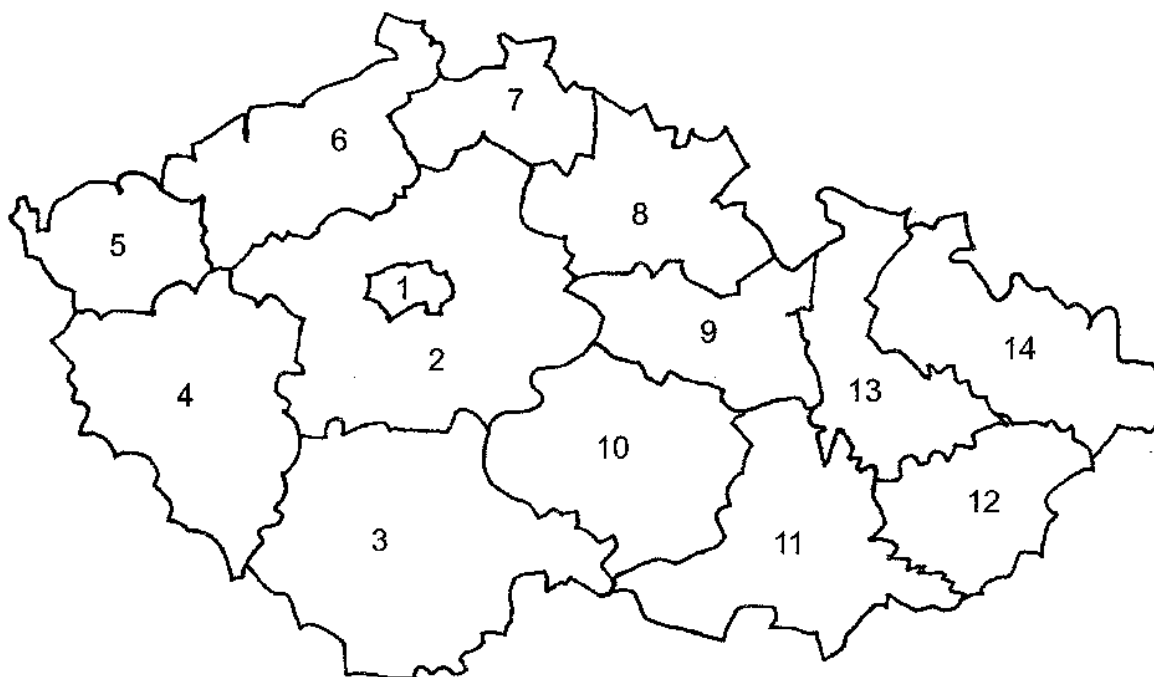
režisérů, úspěšných jak u diváků, tak kritiků po celém světě.

31. ledna 2007 byl v Praze ve Slovanském domě slavnostně uveden v české premiéře jeho nejnovější snímek *Goyovy přízraky* za účasti Natalie Portmanové a Javieru Bardema, kteří ve filmu ztvárnili dvě ze tří hlavních rolí.

V dubnu 2007 mělo v Národním divadle premiéru nové nastudování jazzové opery Jiřího Suchého a Jiřího Šlitra *Dobře placená procházka*, které spolurežiroval svým synem Petrem Formanem.

Zpracovala: Mirka Schullerová

Česká republika v číslech a údajích

13. Olomoucký kraj

Sever kraje tvoří Jeseníky, jižní část roviny v údolí středního toku řeky Moravy. Surovinová základna kraje je chudá. Těží se zde pouze stavební suroviny a okolí Šumperka.

Jižní část kraje je významnou zemědělskou oblastí (Haná), pěstuje se zde cukrovka, pšenice, sladovnický ječmen, ovoce, zelenina. V okolí Olomouce se pěstuje i chmel. V podhorských oblastech se pěstují hlavně méně náročné plodiny a chová se zde skot. Na intenzivní zemědělskou výrobu navazuje rozsáhlý potravinářský průmysl. Velmi silně je zde mnoho obor zastoupeno strojírenství (Olomouc, Přerov). Celostátně významný je oděvní průmysl v Prostějově.

K turisticky zajímavým místům patří město Olomouc s městskou památkovou rezervací.

14. Moravskoslezský kraj

Patří k nejprůmyslovějším oblastem státu. Na západě jej ohraničují Jeseníky, na východě Beskydy. Střední část kraje zaujímá Ostravská pánev. Jižní části kraje mají dobré podmínky pro zemědělství. Hlavním bohatstvím kraje jsou zásoby kvalitního černého uhlí. Kraj má také zásoby kvalitních vápenců využívaných v metalurgii (Štrambersko), sádrovců (Opavsko).

V ekonomice je zastoupen hlavně těžební průmysl (Karviná, Frýdek-Místek), energetický průmysl, hutní průmysl (Vítkovice, Třinec, Ostrava), chemický a strojírenský průmysl. Nižší polohy se využívají pro pěstování obilnin, v horských oblastech převládá chov skotu. Ostravská průmyslová oblast patří mezi nejhustěji osídlená území státu.

Problémem kraje je stav životního prostředí. Jiným vážným problémem je rostoucí nezaměstnanost způsobená poklesem výroby a snižováním těžby.

Turisticky jsou využívány především horské oblasti – Jeseníky a Beskydy.

Zpracovala Radka Hejmalová-Millar

VLASTENECKÝ KALENDÁŘ:

DUBEN

- 3. duben 1876** – Narozen Tomáš Baťa, zakladatel největší obuvnické firmy na světě – Baťa
- 4. duben 1969** – V Jihlavě se upálil Evžen Plocek, stal se tak pomyslnou třetí pochodní po J. Palachovi a J. Zajícovi
- 9. duben 1891** – Narozen Vlasta Burian, jeden z největších prvorepublikových československých herců
- 9. duben 1969** – Zemřel Evžen Plocek, který se 4. dubna 1969 upálil v Jihlavě na protest sovětské okupaci Československa
- 12. duben 1944** – Narozen Karel Kryl, československý písničkář, grafik a prozaik; byl hlavní postavou československého protikomunistického protestsongu

Zpracovala: Mirka Schullerová

Etiketa

Jak se chovat na "hasičském bale" i na Plese v Opeře: Pozor na plesovou etiketu!

Připomeňte si aspoň stručně kodex správného chování.

- Dámy by měly jednoznačně zvolit velkou večerní toaletu, tedy šaty dlouhé až na zem. Pak je předpoklad, že vzbudí zájem a pozornost svoji noblesou.
- K šatům bez ramínek nebo s velkým výstřihem by si dámy měly nechat přehozenou přes ramena hedvábnou nebo šifónovou šálu, případně boa.
- K šatům bez ramínek jsou vhodné dlouhé rukavice až k loktům, které si dáma smí ponechat při podávání ruky i při tanci.
- Výběr bot by měl být v souladu s velkou toaletou. Ale je třeba i vzít v úvahu, že v nich protančíte celý večer, proto je důležité dodržet aspekt pohodlí. Na ples je možné obout i boty sandálového typu, pozor však na pečlivou pedikúru. Otevřené boty se hodí zejména k šatům s výstřihem na zádech nebo odhalují ramena.
- Do sálu vcházejí dámy jen s malou kabelkou. Může být ze stejného materiálu jako šaty.
- Krásu plesových šatů by měly umocnit vhodné šperky, případně kvalitní bižuterie. Měly by být sladěné s šaty a vzájemně se doplňovat. Šperky v každém případě střídme!
- K plesovým šatům se nehodí klasické hodinky. Povolené jsou pouze hodinky, které na první pohled vypadají jako ozdobný náramek.
- Dáma musí dbát na správnou volbu účesu. K večerní toaletě se nedoporučuje nosit dlouhé rozpuštěné vlasy. Ve vlasech vyniknou živé květy nebo vkusná bižuterie. V žádném případě se na ples nehodí klobouk.

Na co si dát pozor

- Nezapomeňte, že odstíny líčení musí vždy ladit s oděvem. Líčení pro tanec vyžaduje výraznější barvy, oblíbené jsou metalické nebo černo-stříbrné odstíny.
- Umělé řasy nemusí být to nejnepříjemnější, pokud si výrazně nalíčíte vlastní řasy. Umělé totiž mohou působit někdy nepřirozeně.
- Celkový dojem může pokazit nesprávně vykreslená kontura rtů. Vyvarujte se křiklavých barev rtěnky.
- Důležité je zvolit kvalitní kosmetiku, oblíbené jsou tradiční řady Malu Wiltz, Kryolan, Christian Dior, Givenchy a další. Vybírejte spíše večerní vůně.
- Dbejte na to, aby barva šatů doplňovala barvu vlasů a pleti. Kupříkladu blondýnkám budou sedět barvy pastelové, zatímco majitelkám hnědé až černé kadeře barvy tmavší.
- Jak volit doplňky? Stříbro, či zlato? Stříbrná se hodí v momentě, kdy jsou vaše šaty spíše studeného odstínu. Šaty barvy teplého odstínu skvěle doplníte např. náhrdelníkem zlatým.

Co je úplně OUT

- Neberte si na ples letní šaty!
- Pokud na to nemáte prsa, neberte si odvážný výstřih a ukažte raději záda!
- Dobře schovejte nepěstované partie Vašeho těla! Pokud se necítíte, jděte raději na maškarní ples.
- Nepátřejte příliš okatě kukátkem po outfitech ostatních dam!
- Nenechte se uvrtnat do soutěže krásy. Většinou jde o to, že chlapi si chtějí užít legraci!

Zpracovala: Mirka Schullerová

VELIKONOCE

Historie Velikonoc – příspěvek od pana Honzy Šebesty

CO SE NEMĚLO NA VELKÝ PÁTEK

Je to den hlubokého smutku na památku ukřižování Ježíše Krista. Tento den lidé ráno vstávali před východem slunce a omyli se vodou z potoka. Dodržovali přísný půst a nepůjčovali nic ze své domácnosti, protože by tyto věci mohly být očarovány. Nesmělo se hýbat se zemí, proto se nepracovalo na poli ani v sadu, nesmělo se také prát prádlo, protože by ho prý pradleny namáčely do Kristovy krve.

Proč je středa škaredá

Toto označení prý pochází z toho, že se Jidáš na Ježíše škaredil. Podle lidové tradice se proto v tento den nesmí nikdo mračit, jinak by se škaredil ve všechny středy v roce. Někde se také středě říkalo Sazometní nebo Smetná, protože se toho dne vymetaly komíny.

CO SE DĚLALO NA BÍLOU SOBOTU

Tento den se uklízelo a bílilo, připravovalo se a chystalo vše na slavné Vzkříšení na boží hod velikonoční. Vařily se obřadní a sváteční pokrmy, pekly se mazance a velikonoční beránci, pletly se pomlázky z vrbového proutí, vázaly se březové metličky a zdobila se vajíčka. V mnoha vsích bylo zvykem, že se doma uhasila všechna ohniště před kostelem vložila hospodyně na hraničku vlastní polínko, a když kněz oheň posvětil, vzala žhavý oharek domů a žehnala jím oheň nový. Skončením bílé soboty se završil také dlouhotrvající půst.

Kde vzal čtvrtek barvu

Zelený čtvrtek se obvykle vysvětluje na základně zelených bylin, které byly součástí Poslední večeře nebo také podle barvy probouzející se přírody, jelikož se Velikonoce slaví v době, kdy se všechno zelená. Chcete-li podle tradice udělat v tento den něco pro své zdraví, snězte něco zeleného - špenát, kopřivy popenec, řeřichu, zelené saláty.

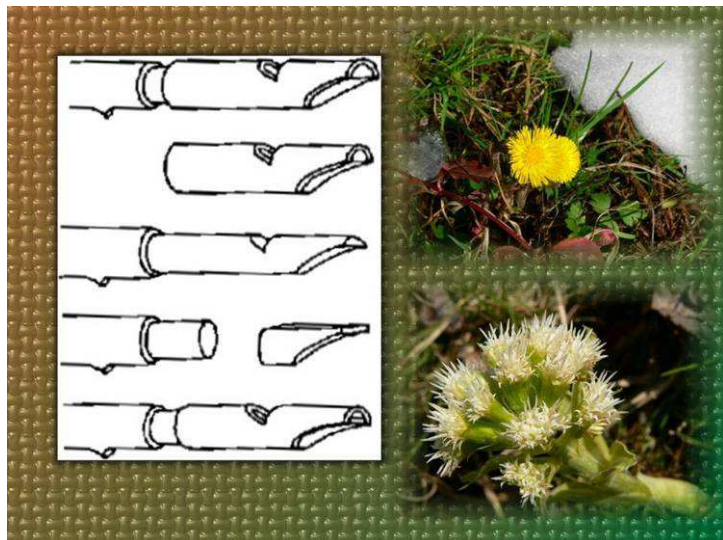
JAK SE SLAVIL BOŽÍ HOD VELIKONOČNÍ

K této neděli patří tradiční velikonoční pokrmy - beránek, mazanec, ale také vejce, chleba a víno, které se dříve světily ráno při mši. Kromě symbolického významu měl tento zvyk i praktický podtext - po období dlouhého předvelikonočního půstu by mohl náhlý přechod k tučné stravě přivodit zdravotní obtíže. Proto se světily pokrmy, které měly tělo na návrat k běžné stravě pozvolna připravovat a kousek z takto posvěceného jídla dostala v tento den každá návštěva, která vešla do domu.

Velikonoce

PROČ BYL PONDĚLEK MRSKANÝ

Na velikonoční pondělí chodili dříve dům od domu mládenci za děvčaty a šlehali je pomlázkami spletenými z vrbového proutí, aby byly po celý rok zdravé, veselé a pilné. Mnohde bylo zvykem, že v úterý na oplátku děvčata polévala chlapce vodou, aby byli svěží. Dnes už chodí s pomlázkami většinou jen děti, které za vinšování dostávají jen malovaná vajíčka, ale i sladkosti.

Postup

Z prutu si vybereme rovnou část, dlouhou 10 až 15 cm. Necháme jej rovný, seříznutí provedeme až po otlučení, abychom se vyhnuli poškození kůry na okrajích. Střenkou nože začneme poklepávat na kůru kolem dokola po celém obvodu prutu, aby se oddělilo lýko od dřevěného proutku a kůra se dala snadno stáhnout. Dříve se při otlučení recitovaly různé říkanky a tím byla také dána doba, potřebná k otlučení: „Otloukej se pišťaličko vrbová, vrbová, pojedeme zítra ráno do lesa na drva, už jsi otlučená dost, jako měkká kost.“

Jak pišťalku vytvarujeme?

Před stažením kůry se šikmo seřízne strana, která se přikládá ke rtům. Na horní straně budoucí pišťalky vyřízneme zvukový otvor. Na protilehlém konci kůru nařízneme dokola a opatrným kroucením její část z prutu stáhneme. Aby na okrajích nezaschla, můžeme ji krátce namočit.

Nyní vytvarujeme náustek: oddělíme malý špalíček zhruba ve vzdálenosti zvukového otvoru, nahoře z něj seřízneme tenký plátek a zasuneme zpět do stažené kůry. Druhou část také shora mírně seřízneme a zasuneme na opačné straně do kůry. Posunováním tohoto kolíčku do různé hloubky měníme tóny pišťalky.

Velikonoční symboly

- beránek
- kříž
- oheň
- svíce
- vajíčko
- zajíček
- pomlázka

dělej dětem pišťalku z proutku

Jaro je v plném rozpuku. Na jaře míza stoupá z kořenů do větví, kde se začínají objevovat první rašící lístky. Z části proutku lze vytvořit pišťalku. Co k tomu budeme potřebovat?

Materiál a pomůcky

Nejlepším materiálem jsou vrbové prouty. Lze rovněž použít i větvičky černého bezu. Měly by být silné alespoň jako tužka, nejvíce 1,5 cm. Pokud je proutek čerstvě uříznutý, pustíme se do práce hned, ale pro jistotu doporučujeme namočit jej na chvíli do vody. K výrobě nám budou stačit šikovné ruce a obyčejný nůž se střenkou. Pro méně šikovné doporučujeme si připravit k ruce i lékárníčku, nebo aspoň přiměřené množství náplastí.

Velikonoční říkadla a koledy

Hody, hody doprovody,
já jsem malý zajíček,
utíkal jsem podle vody,
nesl košík vajíček.
Potkala mě koroptvička,
chtěla jedno červené,
že mi dá lán jetelíčka
a já říkal: Ne, ne, ne.
Na remízku mezi poli,
mám já strýčka králíčka,
tomu nosím každým rokem,
malovaná vajíčka.

Upletl jsem pomlázku,
je hezčí než z obrázku,
všechny holky, které znám,
navštívím a vymrskám,
než mi dají vajíčko,
vyplatím je maličko.

Panímámo zlatičká,
darujte nám vajíčka,
nedáte-li vajíčka,
uteče vám slepička
do horního rybníčka
a z rybníčka do louže,
kdo jí odtud pomůže?

Hody, hody, doprovody,
dejte vejce malovaný,
nedáte-li malovaný,
dejte aspoň bílý,
slepička vám snese jiný,
za kamny v koutku,
na vrbovém proutku,
proutek se ohýbá,
vajíčko kolíbá,
proutek se zláme,
slepička z něj spadne.
Vajíčko se odkoulí
do strejčkovy stodoly,
vajíčko křáp, slepička kdák,
panímámo, máte mi ho dát!

Příspěvek od paní Zdeny Šírové - Nečekané setkání

Výjimečné dny se neopakují příliš často, proto se o ně chci podělit se svými přáteli a krajany ve vzdáleném domově. Slíbený článek o semaforových představeních s dnešním tématem docela souvisí.

Naprostu neplánovaně jsem se totiž ocitla v intimním soukromí paní Jiřiny Jiráskové, v těsné blízkosti jedné z nejlepších českých hereček. Právě překročila 81 let a její současný zdravotní stav vyžaduje neustálou pečovatelskou službu. Dlouholetá opatrovnice musí náhle a neodkladně na operaci, celé Vinohradské divadlo je v pohotovosti. Všichni shánějí spolehlivou a nevytíženou duši, která by mohla okamžitě „zaskočít“. Jenže v dnešní uspěchané době věnovat 24 hodin denního bytí je pro většinu lidí téměř nemožné. Tedy kromě mne. Synův projekt se již krásně rozjel, a já mohu na potřebnou dobu volný čas přizpůsobit své činnosti.

Dne 13. března jsem přijela do překrásného dvoupokojového bytu na Vinohradech a bez jakékoliv praxe vlétla do nového prostředí a nové práce. S francouzským buldočkem Amálkou jsem si rozuměla hned od první minuty, to ostatní bylo trochu komplikovanější.

Je čtvrtek 15. 3. Jako z udělaní neteče v celém domě voda. Naštěstí paní Jiřinka dopoledne spí, snad bude závada brzy odstraněna. Kolem dvanácté se ozve mobil, z pokoje slyším radostný hlas a vzápětí domovní zvonek. „Jarda Hanzlík je dole, otevřete mu, prosím.“

Trémou se mi roztřásl ruce, mačkám všechny knoflíky a začínám se potit. Páni! uvidím Jaromíra Hanzlíka úplně zblízka! Všechno se seběhlo tak rychle, že jsem nestačila ani polknout. Otevírám bytové vstupní dveře, za nimiž se usmívá hezky ustrojený muž s veselými šibalskýma očima, v ruce nádhernou kytku a dárkový balíček. Hledím na něj jako na zjevení, on pozdraví a když nehnutě trčím mezi futry, zeptá se zdvořile: „Můžeme dál?“ „Samozřejmě, ano“, koktám rozpačitě „paní Jirásková vás očekává...“ Nemohu od něj odtrhnout oči a vůbec si nevšímám štíhlé ženské postavy stojící za ním. Pan

Hanzlík položí prst na ústa a šeptá: „Mám pro Jiřinku překvapení“. V tom se skloněná hlava světlolvasé paní napřímí a já ztuhnu úplně. Byla jsem sice upozorněna na časté vzácné a vznešené hosty, ovšem tato návštěva předčila všechna očekávání. „Jste to opravdu vy?“ zablekotám velmi inteligentní otázku. Krásně upravená dáma v černých kalhotách, černém svetru a tmavém plášti se shovívavě usměje mé neomalenosti a říká velmi příjemným známým hlasem: „Ano, jsem.“ To už se blíží paní Jirásková, vstala z postele a jde přivítat blízkého přítele. „Někoho jsem ti přivedl, Jiřinko,“ haleká jedna polovina návštěvy a s uspokojením pozoruje, jak si obě ženy vlétly do náruče. Objímají se a laskají, vypadá to, že se neviděly několik let.

„Děvenko zlatá,“ zvolá paní Jiřinka, „ty sis na mne udělala čas?“ Hanzlík spokojeně mrknul, překvapení se mu povedlo dokonale. Po chvíli srdečného vítání se Jiřinka otočí ke mně a s přirozenou noblesou praví: „Zdeničko, ráda bych Vám představila dva z mých nejmilejších přátel.“ Lotova žena musela být proti mně ohebný gumový panák. „Tenhle vlezlý chlap, co se vždycky vecpe do bytu bez ohlášení, je pan Jaromír Hanzlík

a tahle okouzující dáma je paní Dagmar Havlová.“

Po srdečném stisku rukou se mi začíná vracet krev do žil.

Za smíchu a vzájemných slovních hříček odcházejí do pokoje. Jiřinka oba drží kolem pasu, jako by je už nikdy nechtěla pustit, oni ji kolem útlých ramínek. „Uvařila byste nám, prosím vás, kávu?“ obrací se ke mně hostitelka. Zbrkle přikyvuji, běžím do kuchyně, otáčím kohoutkem... Kruci písek, ona neteče ta blbá voda! Zahanbeně se vracím zpět. „Promiňte, dnes neteče voda“, oznamuji zkroušeně. „Cože?!“ paní Jirásková vypadá hrozivě, jakoby technický incident přisuzovala mně. Paní Dáša mávne rukou, vůbec jí to nevádí, bez kávy se klidně obejde a Hanzlík si s sebou přinesl v termoskovém uzavíracím hrníčku čaj. „Já věděl, že se ani toho kafe u Jiřiny nedočkám,“ usměje se na mne. „Přinesla byste mi aspoň trochu medu?“ Opět ochotně kývnu a mizím. Panebože, kde může být med? Ve spížce je plno piklíček, skleniček, sklenic, flašek, plechovek... Med jsem posléze objevila. Sice zcukernatělý, ale pravý včelí. Jaromír Hanzlík byl nadmíru spokojen, Jiřina Jirásková si poručila fernet a Dagmar Havlová koňak. Vůbec mi při dnešním

zatmění mozku nedošlo, že fernet se podává v jiném skle než koňak, a postavila jsem před dámy dvě vysoké úzké skleničky. Paní Jirásková zalapala po dechu, ale jako skvělá herečka zareagovala skvěle: „Musím Vás, Zdeničko, naučit, jaké skleničky používáme na koňak.“ „Aha, promiňte,“ procedím stísněně a chci napravit svůj omyl. Jenže v kredenci nejsou žádné skleničky na koňak. Popadnu tedy jednu s širokým hrdlem, aby se aspoň trochu lišila od úzké štamprlíky, vletnu zpět do pokoje a

před bývalou first lady přetransportuji její nápoj do sklenice jiné. Poděkuje, líbezně se usměje a poučí mě: „do těchto skleniček se nalévá whisky.“ Teď už na mne není suchá ani nit. Studený pot plynule stéká po zádech i po čele, připadám si jako největší imbecil všech dob. „Já... já žádné koňakové skleničky nemůžu najít,“ zalkám plačtivě. Obešlo se to i bez nich, dnes už vím, kde je hledat.

Vzácní hosté se zdrželi jen slabou půlhodinku, spěchali zpět na natáčení dalšího dílu „SANITKY“, které právě

probíhá na Olšanských hřbitovech. Po jejich odchodu mi paní Jirásková řekla: „Tak vidíte, Zdeničko, ještě u mne nejste ani dva dny a už jste se seznámila s nejpoulnější ženou České republiky.“

Vypnula jsem shrbenou hrud', s graciézností sobě vlastní vzala vodítko a jako vznešená vévodkyně odcupitala s Amálkou do přilehlého parku.

Sklářské humoresky – příspěvek od pana Jardy z Pretorie

Na Novoborsku se hodně výrobků dekorovalo zlatem. K tomu se používal t.zv. resinát zlata. Byla to organo-kovová sloučenina zlata, ve které kromě zlata byla ještě celá řada jiných prvků (podle naší analýzy), spolu s různými oleji a jinými organickými sloučeninami. Tento přípravek měl konsistenci hustého černého syruhu, který si malíř podle potřeby ředil. Po zaschnutí malby se dekorované předměty vypalovaly v elektrických pecích.

Tento resinát se dovážel ze záp. Německa, speciálně od firem Heraeus nebo Degussa, v malých lahvičkách 100 - 150 gramů, se štítky firem a datem výroby. Malíř, když potřeboval malovat zlatem, některou z nich vyfasoval, maloval a po vypotřebování a odkapání ji vyhodil do bedny, k tomu speciálně určené. V každé z malíren bylo těchto beden dost, a v nich hory lahviček se zaschlými zbytky resinátu. Malírny byly nedílnou částí podniku. V jedné z nich pracoval jeden starý Němec, mistr malíř. Jestli už neměl být v pensí, určitě daleko k ní neměl. Tento mistr ale dokázal něco, co nikdo z dalších mistrů neuměl - dokázal totiž vytvořit na zlaté malbě různé odstíny. Některé tmavší, jiné světlejší, některé hnědší, jiné žlutější. To se výborně hodilo do typických novoborských barokních kreslených dekorů, se všemi těmi pastýři s ovečkami, či barokními lovci a jeleny, které šly téměř výhradně na export do USA, Kanady, Austrálie a Francie. Rozdíly v tónování zlata nebyly nějak drasticky veliké, ale po konturování figur černým emailem zřetelně patrné. Mnohokrát jsme ho žádali, aby nám řekl jak to dělá. Vždy nám arogantně odpovídal, že je to jeho tajemství, a to že nám nikdy neřekne. Začali jsme ho proto sledovat, co a jak dělá, zda nepřidává do zlata nějaká jiná ředidla nebo něco jiného, který druh resinátu používá atp., což brzy pochopil. Jenže všechno naše snažení bylo bezvýsledné a on se nám vysmíval do obličeje. Zkusili jsme vedle něj umístit dva mladé absolventy novoborské sklářské průmyslovky, aby předstírali, že jsou normální malíři a nerudného dědka pozorovali, bez ohledu na normy. Jenže to také dost dlouho nevedlo k ničemu. Jestliže kluci nastoupili ráno v 6 hod., on už tam seděl a maloval. Jestliže oni přišli dříve, on přišel normálně v 6 hod. a smál se. Jestliže oni tam seděli do 4 až 5 hod. odpoledne, on vypadl přesně ve 2 hod. Jestliže oni odešli ve 2 hod., on tam zůstal déle. Až konečně jsme přišli na nápad! Výrobky určené k malování se přivázely z hutí naskládané ve velkých dřevěných bednách, uložené v dřevité vlně. Bedny byly naskládané v prostředku malírny jak se dalo, a často do výšky

několika beden. Jednou jsme nechali naskládat bedny kolem Němce, ale tak, aby uprostřed, mezi bednami, bylo malé místo, do kterého se mohl schovat jeden z těch průmyslováků předchozí den večer a měl výhled na místo kde Němec pracoval. Trvalo to pouhé 3 dny a tajemství bylo objeveno. Když nikdo nebyl v malírně, dědek začal vybírat z beden některé lahvičky se zaschlými zbytky podle druhu a stáří zbytků, ty pak ředil a těmi dosahoval žádané odstíny! Okamžitě jsme v laboratoři začali dělat pokusy a po nějaké době jsme došli ke stejným výsledkům! Snad se vyschnutím nějak změnil poměr zlata k ostatním prvkům, nebo mohlo dojít k nějaké opožděné chemické reakci, těžko říct. Jenže na další výzkum tohoto problému jsme neměli čas, a ani možnosti. A ani žádný z oficiálních výzkumných ústavů o tento problém nejevili zájem. Poté jsme ty dva průmyslováky znovu posadili vedle něj, a nechali jsme je dělat stejné dekory, co on. Jakmile zjistil, že jsme mu na jeho "tajemství" přišli, začal na nás řvát, že jsme ho okradli o jeho "tajemství", okamžitě podal výpověď a požádal o povolení k dodatečnému vystěhování do záp. Německa. Jak to s ním nakonec dopadlo, to už si nepamatuji. Tato příhoda se zlatem má ještě další pokračování. Ředitel podniku nám nadhodil otázku, zdali bychom z té haldy zaschlých lahviček to nemohli nějak vymýt a dostat z toho nějaké to zlato. Tak jsme do laboratoře dopravili celou řadu beden s lahvičkami, koupili dva sudy benzenu a děvčata v laboratoři v plastických kbelících lahvičky vymývala. Pak jsme postupně a pomalu benzen odpařovali, až nakonec jsme dostali kbelíček černého bláta. Toto bláto jsme po malých dávkách spalovali v kelímčích v laboratorních pískách. Po asi 3 měsících práce bylo výsledkem asi 250 až 300 gramů žluto-hnědého prášku a předali ho ve skleněné lahvičce řediteli. Já jsem tak jednou za půl až tři čtvrti roku jezdil do firmy Safina za Prahou (což byl podnik na zpracování drahých kovů), pro platinový a platin-rhodiový drát, který jsme potřebovali do termočlánků na měření teplot v pecích. Ředitel mi nařídil, abych, až tam příště pojedu, to "zlato" jim

předal. Při příští návštěvě Safiny a převzetí dávky platinových drátů jsem jim řekl: "Tak hoši, a teď tady máte dárek od nás!" Na jejich otázky jsem jim řekl, že je to nečisté zlato, a musel jsem vysvětlovat, jak jsme se k němu dostali! A velký malér! Postupně se kolem mně shromáždili všichni náměstci Safiny, včetně ředitele, a diskutovalo se, co s tím "zlatem". Oni ho přijmout nemohou, protože my, jako firma, nemáme oficiální povolení na držení zlata - jenom platiny, a tudíž ho nesmíme mít! Že kupujeme zlato na malování, to je nezajímalo, to zřejmě spadalo do jiné kategorie a jiného resortu! Na mou otázku, kdo mi takové povolení může dát mi nedokázali dát jednoznačnou odpověď, ale ať si zajdu na naše ministerstvo, a ti ať to zařídí! A tak začala moje týdenní anabaze sem a tam, z jednoho

ministerstva na druhé, včetně státní banky a ministerstva státní kontroly, a neustálým telefonováním s ředitelstvím v Boru. Nikde nikdo nebyl kompetentní a nikdo nechtěl mít co dělat se čtvrtkilem nečistého zlata. Ouředníci šli bujně a hodně nahlas radostí řehtali! Při poslední opakované návštěvě státní banky mně už vytekly nervy, a řekl jsem jim, že už něco takového raději nikdy dělat nebudeme, a že to "zlato" raději vysypu někde na silnici, ať už je pokoj! Po této výhrůžce a dalším, asi tříhodinovým meziministerským telefonováním, jsem nakonec to povolení (jako výjimečné a jednorázové) dostal a mohl to "zlato" Safině oficiálně předat. O další "výrobu zlata" jsme se už raději nepokoušeli!

-jb-

ZÁBAVA

Čeština

Doplňte ú nebo ů:

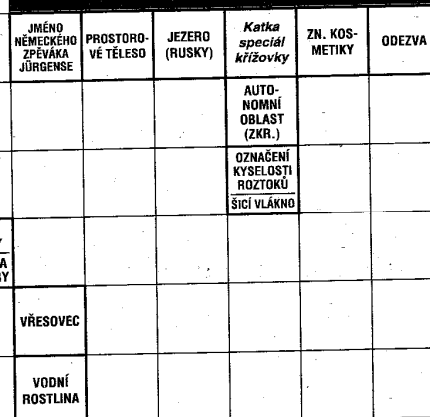
-roveň, p-da, ne-myslný, -nava, dol-, -myslně, -čelný, -častník, d-věřivý, pr-vodce, -činek, za-točil, dom-, d-m, pr-plav, -spěšný, st-l, r-st, -čet, k-l, troj-helník, s-l, z-častnit se, v-bec, -kol.

Doplťe i/í nebo y/ý

v-chřice, v-z-vat, z-třejší, kl-dný, nadpřirozené s-l-, v-běhl, kl-katila se, v-stava, v-sledek, starob-l- hrad, nev-hub-telný, závěs-, pol-kal, v-pl-nulo, ob-čejný, škodl-v- bacil, pl-seň, pl-nov- sporák, nadl-dský, ukl-zet, b-tva, s-r, v-dle, zb-tečně, odb-jená, neob-dlený, om-l, chm-ří, z-vat, ml-t.

Připravila Radka Hejmalová-Millar

POMŮČKA: ADSL, AKA, ELO	PŘEMÝŠLET	NÁDOBA NA LÉKY	VOJENSKÉ ZÁZEMÍ	VOJENSKÝ ÚTOK	<i>Katka speciál křížovky</i>	ROSO- LOVITÁ HMOTA	ZNAČKA HLINÍKU	OMEZENÍ	CHEMICKÁ SKUPINA ODVOZENÁ OD ETANU	PRODEJNY NÁBYTKU
FELEDKURÁT ZE ŠVEJKA					STARÁ VÁLEČNÁ LOD					
OCÍSTIT VODOU					VÝKVĚTY DRN					
1. DÍL TAJENKY							VYBĚZEK PEVNINY DO MOŘE PEVNINA			
MASARYKO- VA UNI- VERZITA (ZKR.)			ČESKÁ REPUBLIKA (ZKR.) TAHLE			HEDVÁBÍ (ANGLICKY) ZNAČKA PLATINY				
KLÁVESNA NA POČÍTAČI				KRÁTKÝ TV VSTUP KOLO					ZNAČKA ARKUSU	LOV
JIHO- ASISKÝ STROM					ZDE			ZN. AMPÉR- HODINY EVR. KONF. SPORTU		
<i>Katka speciál křížovky</i>	ZNAČKA KILO- GRAMU	ÚDER ROHY ZLOST				NEDOSTA- TEK SVĚTLA SYST. BOD. ŠACHISTU				
PLOD KDOULONĚ							ZNAČKA CYANKÁLI SPOLEČN. STOLNÍ HRY			JMÉNO NĚMECKÉHO ZPĚVÁKA JÜRGENSE
JAPONSKÁ DESKOVÁ HRA			PÁLIVÉ BONBONY 2. DÍL TAJENKY						ZNAČKA SYRŮ ESTETICKÝ	
<i>Katka speciál křížovky</i>	ZNAČKA PLUTONIA IN. HOKEJ ELIÁŠE			SPZ MOSTU OTOK PO UHOZENÍ				HL. M. LICH- TENSTEJN. JM. SPIS. PAVLA		AUTO- NOMNÍ OBLAST (ZKR.) OZNAČENÍ KYSELOSTI ROZTOKŮ ŠÍČÍ VLAKNO
ČÁSTI PUŠEK						PROUD PENĚŽNÍ ÚSTAVY				3. DÍL TAJENKY JEDNOTKA DUTÉ MÍRY
NÁZEV PÍSMENE L					MALÝ DORT PŘED- LOŽKA					VŘESOVEC
<i>Katka speciál křížovky</i>	SOUHLAS	PÍSEČNÝ PŘESYP PTAČÍ POKRML					PŘÍBLIŽNĚ HUDEBNÍ NÁSTROJ			VODNÍ ROSTLINA
UCHAZEČ D POLJ- TICKÝ AZYL								BÝV. JEDN. JASU RÝŽE (SLOV.)		
ŘEZACÍ NÁSTROJE					POSEL ŽIDOVSKÝ UČITEL					
OBJEDNÁV- KA (ZKR.)				VODNÍ TVOROVÉ TECHNICKÁ SPRÁVA					ZVLÁŠTĚ	VNĚJŠÍ ČÁST PŘÍSTAVU
<i>Katka speciál křížovky</i>	VÁPEN- COVÉ ÚZEMÍ	STOVKY VOZÍK				DEKOR. DÍL STAVBY RÝŽOVÁ PALENKA				
MALBA							AVŠAK HIMÁLAJSKÝ HORSKÝ KRAJ			
ALKOHO- LICKÝ NÁPOJ				IRSKÁ REP. ARMÁDA SPZ LITOMĚŘIC				TĚLOVÝCH. JEDNOTA OZNAČ. ČES. LETADL		
DRUH PŘIPOJENÍ K INTER- NETU					SOUZVUK TÓNŮ					
SOKOLSKÁ SLAVNOST					NÁPOJE Z MLÉKA					

Kresby: Zdeněk Holman, Zdeněk Mareš

Zajímavosti: Čeští držitelé Oscarů: Šest je našich, o tři se dělíme

Herec: Ivan Jandl

V roce 1948 byl oceněn dětský herec Ivan Jandl za roli Karla Malíka ve filmu Poznamenaní. Šlo o dílo švýcarsko-americké koprodukce a po boku českého chlapce si zahrála i slavná česká pěvkyně Jarmila Novotná.

Film: Obchod na korze

Další Oscar se k nám dostal až v roce 1965 za nejlepší cizojazyčný film od česko-slovenského dua režisérů Jána Kadára a Elmara Klose.

Film: Ostře sledované vlaky

O dva roky později si odvezl do Československa sošku i Jiří Menzel za adaptaci knihy Bohumila Hrabala Ostře sledované vlaky s Václavem Neckářem v hlavní roli.

Výprava: Karel Černý

Filmový architekt získal Oscara v roce 1984 za film Amadeus, na kterém spolupracoval se svým dlouholetým přítelem, režisérem Milošem Formanem. Spolu také natočili filmy Černý Petr, Hoří, má panenko a Ecce homo Homolka.

Kostýmy: Theodor Pištěk ml.

Stejně jako Karel Černý i výtvarník Theodor Pištěk získal v roce 1984 prestižní sošku za film Amadeus. Vytvářel k němu kostýmy. S Milošem Formanem spolupracoval i na filmu Lid versus Larry Flynt.

Film: Kolja

Rodinná spolupráce režiséra Jana Svěráka s otcem Zdeňkem Svěrákem se vyplatila v roce 1996 a z Los Angeles do České republiky po dlouhých dvanácti letech přiletěl Oscar za nejlepší cizojazyčný film Kolja.

Dělíme se:

Film: Přelet nad kukaččím hnízdem

Až úspěch tohoto filmu zaručil Miloši Formanovi tu pravou slávu v USA. Film získal 5 Oscarů ve všech hlavních kategoriích (nejlepší film, scénář, režie, herec, herečka). Vzhledem k tomu, že šlo o film americké produkce a týmu, USA si ho právem přivlastňují.

Film: Amadeus

Na jímavý životopis o hudebním géniovi Wolfgangu Amadeovi Mozartovi si Forman přizval i své české kolegy, tudíž dvě sošky z osmi k nám opravdu doputovaly. Znovu šlo o americkou produkci, takže se o další Oscary dělíme se Spojenými státy.

Píseň: Falling Slowly

V roce 2008 k nám napůl doputoval Oscar za ústřední píseň Falling Slowly k filmu Once v irské produkci. Napsala ji Češka Markéta Irglová spolu s teď již expartnerem Glenem Hansardem.

Zpracovala: Mirka Schullerová

Krajanské informace
duben 2012

16

Recepty

Olivový olej se nehodí jen do salátů. Využijete jej i při vaření!

Pochází ze Středomoří, kde je bez nadsázky základem většiny pokrmů. Jedním z nejčastějších a nejrozšířenějších mýtů ohledně olivového oleje je ten, že je možné jej použít pouze ve studené kuchyni. Odborníci však upozorňují, že se tento olej začíná přepalovat až při teplotě 210°C, takže ho směle můžeme využít i při teplené úpravě pokrmů.

Až do této teploty si totiž zachovává všechny nutriční hodnoty, které jej povyšují nejen na krále kuchyně, ale také na "domácího lékaře". Při vaření i pečení můžeme navíc směle používat i olivový olej s přívlastkem extra panenský.

Tip: Olivový olej bychom měli skladovat na tmavém a suchém místě při teplotě do 20°C, takže vhodnější než kuchyňská linka je třeba odvětraná spíž nebo vyšší patra chladničky.

Rozdělení olejů a jak je použít?

Extra panenský (extra virgin) je čistým extraktem z čerstvých oliv, a proto je také označován jako "král mezi olivovými oleji". Získává se zásadně mechanickým lisováním bez použití chemie. Olivy se myjí, drtí, lisují a získané oleje se z estetických důvodů filtrují, protože po lisování bývají přirozeně zakalené.

Extra panenský olivový olej je vhodný pro studenou i teplou kuchyni. Označení "extra panenský" zaručuje, že olej splňuje všechna požadovaná kvalitativní kritéria a prošel chuťovou i senzorickou zkouškou s nejvyšším hodnocením ze všech olejů. Jedině extra panenský olej je nositelem všech zdravích prospěšných látek, vitamínů, antioxidantů a polyfenolů.

Olivový olej bez označení extra panenský, je směs rafinovaného oleje, čili chemickými procesy upraveného oleje s panenským olivovým olejem, kterého obsahuje v průměru 8 %. Tento olej neobsahuje vysoké množství zdravích prospěšných složek přírodně získaných olejů a nemá tak výraznou olivovou chuť. Vzhledem k tomu, že prošel nákladnou rafinací, často se jeho cena v obchodech pohybuje na podobné úrovni jako u oleje extra panenského. Doporučuje se na tepelnou úpravu pokrmů, protože je chuťově neutrální.

Sansa neboli Pomace je olej získávaný z olivové drti - odpadu, který zbude po prvním vylisování olejů (slupky, dužina, pecky). Olej se získává z těchto zbytků pomocí rozpouštědel a prochází průmyslovým procesem rafinace. Prodává se také pod názvy "Olio di Sansa di oliva" nebo "Pomace oil". Tento produkt postrádá přednosti olivového oleje a na žebříčku kvality stojí nejnižší. Vlastně by ani neměl nést přívlastek "olivový". Je bez chuti a vůně, má žluto-nazelenalou barvu a v případě nutnosti jej lze použít pouze na vaření a smažení, nikoliv ve studené kuchyni.

Restované hrušky

- můžete podávat jako delikatesu k masu i sýrům.

- 2 ks zelených tvrdších hrušek
- nakládaný zelený pepř (můžeme nahradit bylinkami)
- extra panenský olivový olej
- sůl
- pálenka (nejlépe Grappa)

1. Hrušky omyjeme, osušíme, rozkrájíme na čtvrtiny, zbavíme jadřince a nakrájíme na větší kostky.

2. Na rozpálenou pánev nalijeme extra panenský olivový olej, zahřejeme a nakrájené hrušky orestujeme.

3. Přidáme nakládaný zelený pepř nebo bylinky, mírně osolíme, zastříkneme pálenkou a dolijeme olivovým olejem, aby hrušky byly ponořené.

Zpracovala: Mirka Schullerová

Zdraví

Kašel

Málokdo se v zimních měsících vyhne nachlazení, a tím i kašli. Umíte rozeznat, jaký kašel máte a jaké byste měli žádat v lékárně léky?

Co je kašel? Je to obranný reflex sloužící k očistě dýchacích cest od cizorodých látek nebo odpověď organismu na tepelné či chemické podráždění. Kašel může signalizovat i závažná onemocnění, může mít mnoho příčin, patří k nim virová onemocnění, chřipka, záněty dýchacích cest, zápal plic, akutní laryngitida, chronická obstrukční plicní nemoc (CHOPN), která postihuje zejména kuřáky, akutní bronchitida, astma a další.

Nejnebezpečnější je kašel při akutní epiglottitidě, který je vyvolán otokem hrtanové příklopky. Postihuje především malé děti, ale ani dospělí nejsou výjimkou. Vyznačuje se štěkavým až kokrhavým zvukem a může dojít až k zadušení.

Častou známkou nebezpečného kašle je také absence sputa (chrchle) – tedy neproduktivní kašel, při kterém nemocný kašle, ale nevykašlává.

Kašel – průvodní znak nachlazení

Podle délky trvání se kašel rozlišuje na akutní (3 týdny), subakutní (3–8 týdnů) a chronický, který trvá více než osm týdnů. Právě délka kolem tří týdnů je příznačná pro kašel doprovázející virózu a chřipku a na ten se zaměříme. Rozhodnete-li se léčit kašel doma bez návštěvy lékaře, do lékárny už musíte jít s tím, jestli chcete přípravek na suchý, nebo vlhký kašel, protože to ovlivňuje výběr léčiv. A jak je rozeznat?

Suchý kašel – je velmi dráždivý, škrábe v krku, nevytvářejí se hleny, nevykašláváte, je poměrně vyčerpávající a měl by být tlumen, protože je pro dýchací cesty zátěží.

Vlhký kašel – vytvářejí se hleny – někdy až moc, mohou dokonce dusit, podávají se přípravky, které usnadňují vykašlávání a ředí vazkost hlenu.

Počáteční stadium virového onemocnění se obvykle projevuje suchým dráždivým kašlem, který vyčerpává a unavuje organismus, nedochází k produkci hlenu. Následně během dvou tří dnů se objevuje zvýšená tvorba hlenu, který zanáší dýchací cesty. Při léčbě nezapomínejte na dostatek tekutin, zvlhčování vzduchu v místnosti a dezinfekci či „spaření“ kartáčku. Nezmizí-li kašel do týdne, navštivte svého lékaře, aby přesně určil jeho příčiny.

BABSKÉ RADY, KTERÉ JSOU LÉTY PROVĚŘENÉ

- Kuřecí bujon s majoránkou a česnekem
- Šťáva z cibule naložené s cukrem
- Majoránkový čaj
- Hedvábný šátek na krk (podporuje potivost)
- Klasický priessnitz (studený vlhký šátek omotáte kolem krku, obalíte jej igelitem a následně ještě převážete suchou vrstvou, šátkem či šálou. Dojde k rychlému zapaření a prokrvení daného místa. Priessnitzův obklad se velmi doporučuje asi po 15 minutách z krku odstranit, nenechávat jej delší dobu.)
- Sádelné obklady na prsa (nejlépe na noc)
- Křen s medem (užívat 3x denně kávovou lžičku)
- Zázvorový čaj s citronem (je dobrý i jako prevence v chřipkovém období)

-
-

Kašlete? Vykoupejte se!

Zkuste před spaním koupel s éterickým olejem, ideální jsou jehličnany. Nebo si připravte svou vlastní. Vezměte přibližně dvacet gramů směsi tymiánu, mateřídoušky a jitrocele, vložte do chladné vody, následně nechejte projít varem a potom louhujte zakryté asi patnáct minut. Potom jen scedte a vlijte do vany s teplou vodou. Koupel by měla trvat asi dvacet minut. Po ní zamiřte hned do postele – a zůstaňte nejlépe až do rána, nebo aspoň hodinku. Určitě se vám uleví.

Tyhle léky kašel porazí!

Při vlhkém kašli je třeba podávat expektorancia – léky usnadňující vykašlávání – a mukolytika na rozředění hlenu a podporu pasáže ven z průdušek, nezbytné je přijímat zvýšené množství tekutin a zvlhčovat vzduch v místnosti. Účinek léků usnadňující vykašlávání se nedostavuje ihned, je třeba vytrvat alespoň 24 hod, než zaberou. Kodeinová antitusika nejsou vhodná pro malé děti a těhotné a kojící ženy – patří sem Codein, Diolan a další.

Zpracovala: Mirka Schullerová

Kultura

The Artist (Cinema Nouveau)

Komedie | Romantický

Délka (min.): 100

Režisér: Michel Hazanavicius

Hrají: Jean Dujardin, Bérénice Bejo, John Goodman, Missi Pyle, Penelope Ann Miller, James Cromwell, Beth Grant, Stuart Pankin, Bitsie Tulloch, Ed Lauter, Malcolm McDowell

Země původu / Rok: Francie, Belgie / 2012

Hollywood, 1927, George Valentin (Jean Dujardin) patří k největším hvězdám němého filmu. Poznáte ho podle tenkého knířku, typické bílé kravaty a fraku. Jeho účinkování v exotických příbězích o intrikách a hrdinských činech znamenalo velký úspěch pro filmové studio Kinograph, v jehož čele stojí magnát Al Zimmer (John Goodman). Sláva Georgovi vynesla elegantní manželku Doris (Penelope Ann Miller), každý den ho vozí do práce oddaný šofér Clifton (James Cromwell) a vítá ho vlastní usměvavá tvář z plakátů Kinographu. Na filmové premiéře spontánně reaguje na bouřlivé davy fanoušků a reportérů. Jakoby svým postavám z oka vypadl a jeho hvězdná kariéra se zdá neohrožitelná. Hollywood však brzy ovládne nový fenomén: mluvený film. George touto technickou novinkou opovrhne a označuje ji za nevkusné pobláznění. V roce 1929 chce Kinograph úplně zastavit výrobu němých filmů a George se musí rozhodnout: buď přijme zvuk, jako to udělala mladá vycházející hvězda Peppy Miller, nebo bude riskovat pád do zapomnění.

Zpracovala: Mirka Schullerová

Humor

*Blondýna u soudu: „Obžalovaná, o tom, že jste právě vy přepadla banku, neexistuje dostatek důkazů. Jste volná.“
„A znamená to teda, že si ty prachy můžu nechat?!“

*Přijde zákazník do baru a poručí si: „Tři vodky a deci sody.“
Barman ho obslouží, chlapík vypije sodu a ty tři půldecáky všechny naleje do té decové sklenice.
„Pane, vy jste kouzelník!“ vyhrkne barman.
„Kouzelník ne, ale kontrolor České obchodní inspekce!“

*Přijde žena do lékárny. „Potřebovala bych kyanid.“
„Na co kyanid, paní?“ ptá se magistr.
„Na zabití manžela.“
„Zbláznila jste se?!“
Žena sáhne do kabelky a podá mu fotku manžela v posteli s jinou ženou. Je to lékárníková manželka!
„Proč jste neřekla hned, že máte recept?!“

*Jede muž v autě a proti němu v druhém žena...
Když se míjejí, žena se vykloní z okýnka a zařve: „Prase!“
Muž si to nechce nechat líbit a zařve za ní: „Děvko!“
Pokračuje v cestě a v první zatáčce to napálí do obrovského prasete stojícího uprostřed cesty...
Poučení: kdyby tak muži někdy poslechli, co jim ženy radí...

Zpracovala: Mirka Schullerová

Správná řešení

Čeština

úroveň, půda, neúmyslný, únava, dolů, úmyslně, účelný, účastník, důvěřivý, průvodce, účinek, zaútočil, domů, dům, průplav, úspěšný, stůl, růst, účet, kůl, trojúhelník, sůl, zúčastnit se, vůbec, úkol.

vichřice, vyzývat, zítřejší, klidný, nadpřirozené síly, vyběhl, klikatila se, výstava, výsledek, starobylý hrad, nevyhubitelný, závěsy, polykal, vyplynulo, obyčejný, škodlivý bacil, plíseň, plynový sporák, nadlidský, uklízet, bitva, sýr, vidle, zbytečně, odbíjená, neobydlený, omyl, chmýří, zívát, mlít.

Křížovka

...upletl už když jsem se oženil.